

Bernard Mandeville,
Versoek-Schrift
en
Dankzegginge voor 't Genotenen
(1708)

Versoek-Schrift en *Dankzegginge voor 't Genotenen* zijn twee oorspronkelijke, Nederlandse gedichten van Bernard Mandeville.

Ze zijn in 2004 in Leiden ontdekt en op 2 april 2005 op deze website gepubliceerd.

Onder beide gedichten staat een woordenlijst.

Een nadere toelichting op deze gedichten bevindt zich in de categorie Research.

Versoek-Schrift.

**Door doct(o)r Bernard Mandeville gepresenteerd aan een
zijner vrienden zijnde tot London op de verkoop van de Oost-
Indische Compagnie.**

Ik wed, dat eer je valt aan 't Leese
Gij denkt, wat *Hagel* zal dit wezen
Wat *Gekskap* geeft hier Vaersen op!
'K heb wel wat anders in mijn kop.

Wel hoor, Mijn Heer, zoo gij de Waerheid
Wilt weete, 'k ben wat in de *Naerheid*
Mijn meubeltjes zijn meest verteerd
En plunje zeer *ontramponneert*
Waer van hier nevens Inventaris
Die (sweer ik) op een Duyt toe waar is.

Mijn Schoenen, Schoenen, zeg ik, Neen,
Zoo lang, het duurd die *Bruije heen*
Van kousse wil ik (schoon daar legge
Wat Stoppe in) ook niet veel zegge
Maar van mijn Broek dien oude Knegt
O *Thijs*, O *Thijs* die is zoo slegt
Se vald *werentig* van Malkander
En krijg ik in het kort geen ander
Zoo hangt *haest* (Seg ik met een Sugt)
Mijn *Poppegoed* in de open Lugt
Mijn Camisool, schoon het van Damast is
Is 't Slegste Stuk dat aan mijn Bast is.
De Rok, die is nog redelijk goed,
Maer 'k Schrik. Een Schandaleuse Hoed
Mijn Pruijk, die 'k heb van Daan van Gijsen
Die moet ik aansien met afgrijse
En 't *quaje Beest*, mijn Seegen, heeft
Omdat men hem geen werk en geeft
Een groot gat in mijn Rok gebeete
En half de *Schee Schier* afgevreete.

Die Boosen *Hond* (*Baas*) maakt me dul
En lijkt het ook geen Apen Spul
Dat luijde die zoo deerlijk klagen
Kwansuijs nog Deegens moeten draagen
Gescheurd en nog zoo'n Ding opzij

`k zeg `t is een rare Hovaerdij.

Het Linne sta ik ook heel slegt meê
Met Hemde kom ik nog te regt meê
D'een aen, ende ander na de Was
Maar ik heb niet meer als eenen das.

Zoo staat het Land dog *redresseer je*
Daar `k over klaeg zoo obligeer je
Ten Eeuwige Verbintenis;

Een *Bol*, die Seer UE Dienaar is
Zeg niet, wat *bruijt* die vent, (*'t is dolheijd*)
Een mensch als hij, zijn hande vol *heijd*
Off ik antwoord je met verdriet
Zijn d'uwe vol, de Mijne niet
Want schoon ik kael ben als een Luijs Heer
Zoo maekt nogtans dien Vrek mijn *Huijsheer*
Gestadig en vervloekt geweld
Om't geen ik niet en heb dat `s Geld.

`k Geloof dat de *Indiaensche* Prulle
U nog een tijd lang plaage Sulle
Dies neem ik `t waar, om dat ik weet
Wat *Liens* er zijn in u *Caveet*
Die onder andere Gebreke
Tot d'Oore toe in `t Schrijve Steke
Daerom *beschaer* me zoo je kond
Een Zommetje van drie vier Pond
`k zal seer vernoegt zijn `t zoo te vinde
Zoo niet, al even goede Vriende
`k zal op vrijdags -----*Beurs* Precijs
Ten *half drie*, hoor je Thijs
Zoo ik gezond ben bij der hand zijn
Als al de Schagheraars van kant zijn
Zoo gij dan Ja zegt, of maar lagt
Zoo weet dat ik iets goeds verwacht
Maar hoe `t ook zij gij meugd Geloove
Ik zal u van geen tijd Beroove
Dog schud je `t Hooft of zeg je Neen
Soo groet ik je en *bruij* weer *heen*.

Petition.

By doctor Bernard Mandeville.

Presented to one of his friends staying in London at the *sale of the East India Company*.

I'll wager that before you start reading,
You'll think, what the hell can this be,
What madman is assigning verse here!
I really have other things on my mind.

Well listen, sir, if you want to know,
The truth, I'm in a bit of a pickle;
My bits of furniture are mostly *consumed*,
And my rig is very much ravaged,
Of which the inventory that follows
(I swear) is accurate to the last cent.

My shoes, shoes, say I, are far gone,
And won't last long,
I can't say better about my stockings,
Which often have been mended,
But as for my trousers, those old servants,
O *Thijs* O *Thijs* they are so bad.
In truth they're falling apart,
And unless I get another pair quickly,
My *tail* (I say it with a sigh),
Will be dangling in the open air.
My vest, though made of damask,
Is the worst piece I'm wearing,
That coat of mine is still pretty good,
But I'm shocked. My hat is scandalous,
The sight of my wig, which I got from
Daan van Gijsen, horrifies me,
And because the *evil beast*, my blessing,
Is not put to work,
It has bitten a big hole in my coat,
And gnawed away nearly half of my sheath.

That *angry dog (master)* makes me listless,
And isn't it an odd spectacle,
That people who complain so strongly,
Apparently have to wear rapiers

Which, though ripped, must still be at their sides,
I say it's an odd arrogance.

I have a linen problem too,
I've almost gone through my shirts,
Having one on, and another in the wash,
But I have no more than one tie.

Such is the country's state but compose yourself,
And commit yourself to what I complain of,
For the sake of an eternal bond.

Don't say of a noddle, who's very much your Servant, what a nagger he is (it's a joke),
For a person like him has his hands full.
If you do, I'll answer you with a tale of sorrow,
Your hands are full, while mine are empty;
For though I'm poor as a church mouse, sir,
Yet that miser my *landlord*
Continues to harass me damnedly
For what I lack, and that is money.

I believe that the *Indian nick-nackatory*
Will continue to bother you a good while longer,
So I take this opportunity, because I know
What folks are coming to your *shed*,
Who among other faults
Are up to the ears *busy writing*.
So credit to me if you can
A little sum of three or four pounds.
I'd be very pleased to have it this way
But if not, we'll remain good friends
On Friday....., at exactly half past *two*
Bourse-time (are you listening Thijs?)
I'll drop by, if I'm well,
When all hagglers are gone.
If you say Yes then, or only smile
I'll know that I can expect something good.
But whatever the outcome, please believe
That I won't steal any time from you.
But if you shake your head or if you say No,
I'll greet you and clear out again.

Dankzegginge voor 'T Genotenen

Hier heb je weer Een partij *Manke*
Gedigte om je te bedanke
Je bent een vent als david, Thijs
Wel waard, dat ik je Eeuwig prijs
Om dat je aan *Genereuse Bolle*
Heb Smaak doen krijge in mijn Grolle.

Je denkt, dit is weer Beed'lerij
't is waar gedagte die zijn vrij
Maar ik wouw wel dat je 't anders noemde
Off het ten minste wat verbloemde
Want Beed'lerij is (op mijn Eer)
Een Trotzige Expressie, Heer
Vooral wanneer je zult bevinde
Dat mijn Versoek Schrift aan de vrinde
Geschreev, is op Eijgentrant
Als 't aldergroost Request van 't Land
En dat al 't geen ik doe op het Spoor is
Van *Annetje de Weeu van Joris*
In 't End van de *St Jacob Straat*
Een vrouw, die er bijster wel mee staat
En nogtans seer veel aards Gebrek heeft
Om dat 'S een *vent* wat op zijn bek Geeft.
Dees vraagd om *Guinjes* bij 't Millioen

Niet denkende tegens haar Fatsoen.
Een 'S Jaars met een beknopte Oratie
De Beurs te vrije van de Natie,
Gelijk ik de uwe doe om Geld
Waar in se aan ijder een Verteld.
Eerst dat se Groot gebrek aan Poen heeft
Daar naer waar toe S' et al van doen heeft
En krijgt se wat S'is in haar Schik
En dankt de Luij zoo wel als ik
Dies blijkt, dat (schoon ik nog zoo kaal ben)
Ik in dit *Cas* met haar Egael ben
Anders is 't mijn maar Beed'lerij
Om dat ik minder vraag als zij.

Want als (van 't geen wij beijde zegge)
De Stukke bij malkander legge
Is er geen onderscheijd altoos

Als dat ik Rijm en Sij spreekt *Sproos*.
Ik weet 't is Helde Schimp nog Punt dicht
Vraag je, wat dan, ik antwoord Munt dicht
Een klugtig Zoort van Vaarse, waard
Net zoo veel als me(n) (e)r mee *beschaerd!*
In welke den Poeet *Parnassus*
En Suijvere *Hengstebron* se *tas* is
Daar in op geen ander *Appollo* bouwd
Als die van de *Chymiste*, 't Goud.

Maar Schoon mijn Beedelgeest wat vlug is
Denkt niet, dat d' Autheur een *Plug* is
Die op dees wijs zijn tijd verdrijft
Veel min om reputatie Schrijft
Want in een Land, daar alles duur is
En 't veel kost, eer de Pot te vuur is
Daar S' Geld de boodschap en die man
Die 't maar bij Scheepels, krijge kan
Behoudens Heer uw Goede gratie
Die veegt zijn Gat aan Reputatie
Gelijk ik hoop dat met Plijsier
Gij ook zult doen met dit Papier.

Words of Thanks for what was Enjoyed.

Here you have again one batch of
Doggerel poems, to thank you,
You're a man like David, Thijs,
Well deserving my eternal praise,
Because you helped some generous noddles
To acquire a taste for my farces.

You think that begging is back on,
It's true, *thoughts freely flower*,
Yet I wish that you would phrase that differently,
Or at least disguise it somewhat,
Because begging is (on my honour),
A somewhat proud way of putting it, sir,
Especially when you'll find,
That my petition written to my friends,
Is done in its own way,
Like the greatest of all requests of the land,
And that all that I do follows suit
With little *Anne*, the widow of *George*,
Who lives at the end of St. James's Street,
A woman who, though very wealthy,
Is nevertheless very short on cash,
Owing to her socking a *chap* in the kisser,
She's asking for a *million guineas*.

She doesn't think that it's indecent,
To wheedle once a year,
Cash from the people's purses,
As I do from yours, by making a short speech,
In which she informs everybody,
First, that she needs more dough,
And then why she needs it.
And if she gets some she's delighted,
And thanks them just as I thank you.
This proves (no matter how shabby I am)
That in this case I am her equal,
Otherwise what I'm doing would only be begging,
Just because I ask for less money than she does.

For if we compare these two requests,
Placing mine alongside hers,
There is never any difference, but

That I write in rhymes while she speaks in prose,
Mine, I know, isn't an epic, a satire or an epigram,
And if you ask what it is, I reply, a *coin poem*,
A farcical sort of verse, worth
Just so much as one earns by it.
Herein *Parnassus* is, along with
the pure *Hippocrene*, to the poet his mountain;
Only on that *Apollo* creates gold,
Just as the alchemists' *Apollo* does.

But though my begging spirit is rather nimble,
Don't think, that the author is a loafer,
Who wastes his time this way,
Or that he writes to gain a fine reputation.
For in a land where everything is dear,
And it costs much before the pot is on the fire,
There the message is money, and that man
Who can easily acquire it by bushels,
Excepting Sir your Good Grace,
Will wipe his arse with reputation,
Just as I hope that you'll take pleasure
In using this paper for the same end.

© ACJ.

Woordenlijst.

Annetje: Queen Anne (1665-1714).

Apollo: Griekse God van o.a. dichters en alchemisten.

Baas: staatshoofd.

Beschaeren: toebedelen, verdienen.

Beurs: Royal Exchange in Londen.

Bol: knappe kop.

Bruijen: zeuren. Zie ook: Heenbruijen.

Caveet: keet, schuur.

Cas: geval.

Chymist: alchemist.

Dolheijd: een grapje.

Gekskap: dwaas.

Guinje: guinea, Engelse gouden munt.

Haest: spoedig.

Hagel: krachtterm.

Half drie: de belangrijkste kooplieden kwamen pas om een uur of twee naar de beurs.

Heenbruijen: de brui aan geven; 'm smeren

Hengstebron: Hippocrene (myth.), bron van dichterlijke inspiratie.

Heyd: heeft.

Hond: boze hond: symboliseert Engeland, uitgedaagd om oorlog te voeren.

Huisheer: hier ook de Lord Treasurer (minister van Financiën) .

Indiaensch: uit India, Azië.

Joris: George, echtgenoot van Queen Anne.

Kwansuijs: klaarblijkelijk.

Liens: lieden.

Manke gedigte: kreupeldichten, te weten exemplaren van *De Morrende Korf*.

Nærheijd: narigheid.

Ontramponneert: gehavend.

Oost-Indische Compagnie: Engelse V.O.C.

Parnassus:(myth.) berg gewijd aan Apollo.

Plug: lummel.

Poppegoed: geslachtsdeel.

Quaje beest: hartstocht om te schrijven (*cacoëthes scribendi*).

Redresseerje: herpak jezelf.

Schee: schede voor de degen.

St Jacobstraat: St James's Street.

Sproos: haar proza.

Tas: berg.

Thijs: Matthijs Decker, zie Toelichting.

Vent: bedoeld wordt Lodewijk XIV, verslagen bij Oudenaerde (1708).

Weeu: weduwe.

Werentig: warempel .

Glossary.

Angry dog: England, refers to the Christmas Mumming *Play of Saint George*.

Anne: Queen Anne, living at St. James's Palace

Apollo: Greek god of poets and alchemists. (meaning: A poet depends on his poetry in order to make money).

Busy writing: businessmen are writers, *literati, too*.

Chap: French king Louis XIV, reference to the battle of Oudenaerde, Belgium (1708).

Consumed: by fire; these lines recall the Spanish Succession or Queen Anne's War (1701-1714).

Coin poem: the poet's work is writing, and making money this way, so working for it, just as others do; not a matter of begging.

Doggerel poems: the way Bernard Mandeville described his poem "*The Grumbling Hive*".

East Indian Company: the English United East Indian Company.

Evil beast: passion for writing (*cacoëthes scribendi*).

George: consort of queen Anne, died in October 1708.

Hippocrene: Greek mythology, source of poetic inspiration.

Indian nicknacks: (pej.) Asian (India, China, Japan) goods.

Landlord: the Lord Treasurer, Sir Sidney Godolphin (1645-1712).

Master: head of state.

Million guineas: demanded in 1707 by the government from the Indian Trade Companies; resulted in the merger of the English United EIC.

Parnassus: Greek mythology, home of poetry.

Sale of the EIC: sale of stock, because of this merger.

Shed: (pej.) so-called India house or warehouse.

Tail: genital organ.

Thijs: Sir Matthew Decker (1679-1749); Anglo-Dutch merchant and banker, close friend of Bernard Mandeville .

Thoughts freely flower: "De gedachten zijn vrij", old song of protest, also recorded by Pete Seeger.

Two: the more important merchants did not visit the Royal Exchange before two o'clock.